

Comentariul operei Vedenia scrisa de Mihaescu Gib

Nuvela "Vedenia" - respinsa in 1924, de "Luceafarul", a aparut mai intai in "Gandirea" si apoi a fost reluata in al doilea volum de proza scurta al autorului. In primul plan, regasim reactiile unui om care a vazut si a trait drama atroce a razboiului, dar si in prezentarea unor aspecte din campania militara din Bulgaria, scriitorul se simte atras de destinele individuale. Capitanul Naicu traieste mai intai spaima contaminarii de holera pe front apoi, in al doilea plan, obsesia - urmarita de autor monografic - ca tanara-i sotie l-ar putea insela cu ordonanta lasata acasa spre a o apara Nuvela devine, dupa remarca lui Octav Sulutin, "un studiu asupra obsesiei si refularii lor", autorul realizand un sondaj al sufletului omenesc chinuit de nesiguranta osciland intre realitate si propria-i inchipuire

Capitanul, pus de obicei pe farse, decide sa se distreze pe seama sotiei. Ii trimite o telegrama de pe front care sai anunte moartea sa pe campul de lupta E cuprins apoi de febrilitate, gandindu-si planul: la cateva ore de la primirea vestii de catre sotie, va sosi el insusi acasa isi imagineaza reactia Aureliei; cand, vazandu-l, va crede ca prin casa bantuie fantoma celui disparut.

Dar ajuns in toiul noptii in locuinta sa, are surpriza unui crud adevar. Inchipuirea se transforma in realitate: isi gaseste consoarta ingrozita de vestea ce-i parvenise, cautand protectie si siguranta in bratele ordonantei. Mai intai, femeia va fi fost luata pe neasteptate de violenta hidosului Anton, care ii interpreteaza gresit chemarea sperjata apoi, innebunita de spaima vedeniei ce i se arata la fereastra i se abandoneaza acestuia, sub privirile cand uluite, cand amenintatoare ale acelui care-si pregateste razbunarea.

Ca si ceilalti soti incornorati ai lui Gib Mihaescu, Naicu nu se simte prabusit sufleteste, ci lovit in "onoarea lui de familist". Nu-i impusca pe loc pe cei doi, cum ne-am astepta ci il simtim doar prada deceptiei: "Sai insele cu o ordonanta Nemaiauzit." Abia sub imperiul furiei oarbe, razbunarea se transforma in singura lui ratiune: "Si primul gand fu la revolver". Dar glontul intarzie. Sub aparenta unei obsesii erotice, in prelungirea unei fantasme nedorite, capitanul traieste o criza de personalitate ca si Manaru. Si aici realitatea este absorbita de o idee fixa din taramul imaginarului, de propria inchipuire, devenita patologie.

Autorul isi construiește din Manaru si Naicu niste monstri erotici. Si reuseste, prin ingemanarea fantasticului, senzationalului si grotescului intr-o originala imaginatie "cu un realism violent, din care decurge jocul psihologiei subterane" (P. Constantinescu)

Forta nelimitata a instinctelor ii abate pe cei doi eroi de la viata normala, caci posesori ai unei uimitoare puteri de imaginatie, ei transfigureaza realitatea, dupa vointa proprie, in directii absurde. In planul realului, faptele ce declanseaza dramele sunt banale si minore, dar in inchipuirea protagonistilor, ele capata proportii grotesti, uriase, conform unor aspiratii ascunse.

S-a observat ca, in general, eroii lui Gib Mihaescu nu au idealuri inalte, ca locul jocului ideilor lui Camil Petrescu il ia jocul erotomaniei, care va prolifera, efecte tragice.

S-au facut adesea filatii cu Dostoievski sau Leonid Andreev, in ceea ce priveste atmosfera si tehnica analizei. Drama la Gib Mihaescu nu vine din profunzimea cu care eroii nu-si traiesc procese de constiinta ci din superficialitatea cu care ei isi consuma existenta provinciala.

Stilul personal al autorului, prospectia unor stari sufletesti insolite vorbesc cu certitudine despre vocatia sa pentru fantastic si halucinant, pentru introspectia vietii interioare, pentru posibilitatea sa de a conforma realitatea unei imaginatii tenebroase. Si aceasta inchipuire va reactiona in fata vietii neasteptat de brutal, conducand la dezaxare.

"Maturitatea - "la matrise" cu care Gib I. Mihaescu conduce o actiune - conchidea Perpessicius -violenta caracterelor, nestapanita dezvelire a instinctelor si acuitatea cu care scriitorul se scufunda in iadul sufletelor omenesti au insemnat inca de mult locul lui Gib. I. Mihaescu in valoroasa pleiada a prozatorilor nostri.